

Krijgsgevangene Saddam heeft recht op eerlijk proces, *De Standaard*, 13 januari 2004, Evita Neefs

BRUSSEL - Saddam Hoessein is, een maand na zijn arrestatie, erkend als krijgsgevangene. Als bron van informatie was hij opgedroogd en dus konden de Amerikanen zich dat gebaar naar de Arabische wereld veroorloven. Zijn statuut heeft wel gevolgen voor zijn proces.

Het eerste wat opviel vorige vrijdag was de verwarring in Washington. Een woordvoerder van het Pentagon had het besluit van de juristen van het ministerie dat Saddam Hoessein in aanmerking kwam voor het statuut van krijgsgevangene blijkbaar aan de pers meegedeeld nog voor de minister van Defensie, Donald Rumsfeld, op de hoogte was gebracht. De beslissing werd later bevestigd, maar er werd uitdrukkelijk aan toegevoegd dat de status van Saddam nog kan veranderen. De Amerikanen houden dus een slag om de arm.

Het tweede wat verbaasde was dat het een maand heeft geduurd voor Saddam het statuut van krijgsgevangene kreeg.

Nu Saddam officieel krijgsgevangene is, zijn de Amerikanen gebonden door de Derde Conventie van Genève, die strikte regels oplegt voor de behandeling van gevangenen. Ze kunnen hem nu alleen nog dwingen bepaalde minimale gegevens mee te delen, zoals naam en geboortedatum. De voorbije maand is de gewezen Iraakse president ongetwijfeld zeer intensief ondervraagd over onder meer zijn massavernietigingswapens en over de aanslagen tegen de Amerikanen.

De Amerikanen gingen er waarschijnlijk vanuit dat hij hun niets nuttigs meer kon vertellen, zegt de Leuvense hoogleraar Internationaal Recht Jan Wouters. En dus konden ze hem het statuut van krijgsgevangene toekennen, waarop het Internationaal Comité van het Rode Kruis sterk aandrong.

Washington stelt hiermee ook een gebaar van goede wil naar de internationale gemeenschap en vooral naar de Arabische wereld, zegt Wouters. „Ze laten Saddam niet in een grijze zone, zoals de gevangenen op Guantanamo.“

Saddam kan als krijgsgevangene niet vervolgd worden omdat hij oorlog voerde: hij is namelijk erkend als strijder. Voor oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid kan hij nog altijd worden berecht, zegt Wouters.

Zijn nieuwe statuut heeft wel gevolgen voor het tribunaal dat hem kan berechten. Een proces moet nu voldoen aan de voorwaarden die de Derde Conventie van Genève oplegt. Dat betekent dat Saddam alleen kan worden berecht door hetzelfde tribunaal dat ook Amerikaanse militairen zou berechten. Bovendien moeten dezelfde procedures worden gevolgd die zouden gelden voor Amerikaanse soldaten, zegt Wouters. Deze bepaling is bedoeld om de krijgsgevangenen te beschermen tegen willekeur.

De grote vraag luidt dan: kunnen de Amerikanen Saddam nog overdragen aan de Irakezen om door hen te worden berecht? In Irak werd alvast teleurgesteld gereageerd op de beslissing van het Pentagon.

Volgens Wouters laat de Conventie van Genève de overdracht aan een ander land toe op voorwaarde dat dit land de Conventie erkent. De Iraakse interim-regering moet, met andere woorden, bereid en in staat zijn om Saddam een eerlijk proces te geven.

Over een internationaal tribunaal, zoals dat opgericht voor ex-Joegoslavië en Rwanda, staat niets in de Conventie die dateert van vlak na de Tweede Wereldoorlog. Maar ook dat blijft mogelijk.

De beste weg die de VS volgens Wouters kunnen volgen is via de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. „De juridische positie van de VS in Irak is eind mei geregeld door een resolutie van de Veiligheidsraad“, legt hij uit. Omdat de VS nu het statuut hebben van bezettende mogendheid in Irak moeten ze de Vierde Conventie van Genève over de rechten en plichten van de bezetter respecteren. De meest correcte procedure om Saddam over te dragen aan een Iraakse of gemengde rechtbank is dus via de VN. Want hoe dan ook blijven de Amerikanen verantwoordelijk voor Saddam.